

§ 63

Dnr KS 2023/01719-1.2.1

Beslut - Begäran om undantag från kravet att tillgängliggöra särskilt värdefulla dataset avgiftsfritt

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Byggnadsnämndens begäran om ett undantag för avgiftsbefrielse för dataset inom kategorierna Geospaciala data samt Jordobservation och miljö godkänns.

Ärendebeskrivning

Enligt beslut i EU-kommissionen ska vissa värdefulla dataset tillgängliggöras avgiftsfritt från 9 juni 2024. I väntan på en nationell lösning för finansieringsmodell för att tillhandahålla geografisk information begär byggnadsnämnden om ett tillfälligt undantag om avgiftsbefrielsen till och med 9 februari 2025. Idag täcks kostnaderna av nyttjanderättsintäkter från avtal samt intäkter från statliga Lantmäteriet.

Undantaget gör att byggnadsnämnden kan ta betalt för tillhandahållande av geografisk information av interna förvaltningar och bolag samt Lantmäteriet under perioden som undantaget gäller.

Sveriges kommuner och regioner och Lantmäteriet har dialoger om en nationell lösning för kommunerna så att varje kommun inte ska behöva ta fram en egen finansiell lösning.

Stadsledningskontoret har lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Byggnadsnämndens begäran om ett undantag för avgiftsbefrielse för dataset inom kategorierna Geospaciala data samt Jordobservation och miljö godkänns.

Kommunstyrelsen
Maria Lindblom Lundh
Epost: maria.lindblom.lundh@vasteras.se

Kopia till
Byggnadsnämnden

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Begäran om undantag från kravet att tillgängliggöra särskilt värdefulla dataset avgiftsfritt

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Byggnadsnämndens begäran om ett undantag för avgiftsbefrielse för dataset inom kategorierna Geospaciala data samt Jordobservation och miljö godkänns.

Ärendebeskrivning

Enligt beslut i EU-kommissionen ska vissa värdefulla dataset tillgängliggöras avgiftsfritt från 9 juni 2024. I väntan på en nationell lösning för finansieringsmodell för att tillhandahålla geografisk information begär byggnadsnämnden om ett tillfälligt undantag om avgiftsbefrielsen till och med 9 februari 2025. Idag täcks kostnaderna av nyttjanderättsintäkter från avtal samt intäkter från statliga Lantmäteriet.

Undantaget gör att byggnadsnämnden kan ta betalt för tillhandahållande av geografisk information av interna förvaltningar och bolag samt Lantmäteriet under perioden som undantaget gäller.

Sveriges kommuner och regioner och Lantmäteriet har dialoger om en nationell lösning för kommunerna så att varje kommun inte ska behöva ta fram en egen finansiell lösning.

Stadsledningskontoret har lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Byggnadsnämndens begäran om ett undantag för avgiftsbefrielse för dataset inom kategorierna Geospaciala data samt Jordobservation och miljö godkänns.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Om undantaget genomförs innebär det ingen ekonomisk konsekvens under perioden som undantaget gäller. Om undantaget inte medges innebär det att enheten för geografisk information tappar intäkter motsvarande 3 mnkr på årsbasis.

Hållbar utveckling

Det ger stor samhällsnytta att tillhandahålla dessa datamängder avgiftsfritt, men utan finansiering är det svårt för byggnadsnämnden att genomföra den ambitionen.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Magnus Lindberg
Ekonomidirektör

§ 351

Dnr BN 2023/00527-3.4.4

Hemställan om undantag från kravet att tillgängliggöra särskilt värdefulla dataset avgiftsfritt

Beslut

Byggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen att hemställa kommunfullmäktige att:

1. I enlighet med 4 kap. 6 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data, besluta om undantag från kravet på avgiftsfritt tillgängliggörande under en tidsbegränsad period för följande dataset:

Kategori	Dataset
Geospatiala data	Adresser, byggnader, fastighetsområden, geografiska namn
Jordobservation och miljö	Hydrografi, skyddade områden, höjd, ortofoto

2. Beslutet är giltigt till den 9 februari 2025.

Ärendebeskrivning

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn samt Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/138 av den 21 december 2022 om fastställande av en förteckning över särskilda värdefulla dataset och arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande av dessa, ska vissa i förteckning angivna värdefulla dataset tillgängliggöras avgiftsfritt.

Det finns enligt 4 kap. 6 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data möjlighet för kommunen att, under en begränsad tidsperiod, besluta om undantag från kravet om att tillgängliggöra dessa dataset avgiftsfritt. Den begränsade perioden kan som längst sträcka sig till den 9 februari 2025. Stadsbyggnadsförvaltningen ser ett behov att besluta om ett sådant undantag, dels i väntan på mer information och riktlinjer från regeringen och av regeringen utsedda statliga myndigheter, dels för att utreda och hantera effekterna av att göra dessa dataset tillgängliga och avgiftsfria.

Öppna data är digitaliserad, offentlig information som vem som helst kan ta del av och använda för valfritt ändamål. Kommuner samlar in och lagrar stora mängder offentlig data bland annat geografisk data. Att data blir öppen och mer strukturerad skapar nya möjligheter till effektiviseringar inom offentlig förvaltning, till exempel möjliggörs nya former av samverkan och innovativ utveckling mellan offentliga förvaltningar.

Öppna geografiska data är en viktig del i:

- klimatanpassnings- och hållbarhetsarbetet
- effektivisering av samhällsbyggnadsprocessen
- ökad digitalisering i samhället och ökad demokrati

Konsekvens om inget beslut fattas om undantag

Ovan utpekade dataset/datamängder är idag belagda med en nyttjanderätt och kommunen får även en årlig intäkt från Lantmäteriet för att hålla dessa datamängder uppdaterade inom kommunens område. Att hålla dessa datamängder uppdaterade och aktuella är en förutsättning för att kunna ha rätt underlag för planering och utveckling av kommunen.

Det innebär även en kostnad att ha en hög kvalitet på datamängderna. Eftersom finansieringsmodellen för att kunna öppna (tillgängliggöra avgiftsfritt) dessa datamängder inte är klarlagd, innebär det en direkt intäktsförlust för verksamheten om undantag inte beslutas.

Nyttjanderättsintäkter från avtal och intäkt från Lantmäteriet, hjälper till att täcka kostnaden för att hålla dataset/datamängderna aktuella. Konsekvensen om intäkterna uteblir blir att dataseten inte kan hålla samma aktualitetsnivå/kvalitetsnivå som tidigare och kommer så småningom att utarmas och bli sämre för kommunens planering/utveckling.

Konsekvens om beslut fattas om undantag

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har skickat ut denna mall och en uppmaning till kommunernas verksamheter för geografisk information att begära undantag från kravet att tillgängliggöra särskilt värdefulla dataset avgiftsfritt.

SKR och Lantmäteriet har en dialog kring hur finansieringsmodellen för kommunernas arbete med nämnda datamängder ska se ut. Förhoppningen är att dessa parter kommer fram till en gemensam nationell lösning, så att detta inte hamnar på varje enskild kommun att lösa. Att tillgängliggöra dessa datamängder avgiftsfritt är av stort nationellt intresse och ger stor samhällsnytta men så länge kommunerna inte har en finansieringsmodell som stöttar detta är det svårt att genomföra ambitionen/visionen.

Att hålla dessa datamängder aktuella och med hög/rätt kvalitet är en förutsättning för att kommunen ska kunna ha bra underlag för att leverera välfärd, besluta, planera och utvecklas.

Konsekvensen om beslut om undantag fattas är att kommunen får möjlighet att under en period hitta långsiktiga alternativa lösningar för att täcka kostnader och att vänta in en nationell gemensam lösning.

Ekonomiska konsekvenser

Om undantag medges kommer ärendet inte medföra några ekonomiska konsekvenser under perioden då beslutet gäller.

Om undantag inte medges kommer stadsbyggnadsförvaltningen och särskilt enheten för geografisk information tappa intäkter som då ännu inte ersatts med annan intäkt.

Samråd

Samråd har skett med Digitaliseringsenheten samt Processledningsgrupp Digitalisering och verksamhetsutveckling.

Stadsbyggnadsförvaltningen har till byggnadsnämnden lämnat följande förslag till beslut:

Byggnadsnämnden hemställer hos kommunfullmäktige

1. I enlighet med 4 kap. 6 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data, besluta om undantag från kravet på avgiftsfritt tillgängliggörande under en tidsbegränsad period för följande dataset:

Kategori	Dataset
Geospatiala data	Adresser, byggnader, fastighetsområden, geografiska namn
Jordobservation och miljö	Hydrografi, skyddade områden, höjd, ortofoto

2. Beslutet är giltigt till den 9 februari 2025.

Yrkanden

Thomas Karlsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med ändring av beslutsmeningen från "Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att:" till "Byggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen att hemställa kommunfullmäktige att:"

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut och byggnadsnämnden beslutar enligt detta.

Kopia till

Kommunstyrelsen